

Тракийска думка

ОРГАН НА ТРАКИЙСКАТА ЕМИГРАЦИЯ—Хасково

Гл. редактор: Стаю Кирев

излиза всеки вторник

Цена 5 лева

— Земя, обичам те, защото си моя, по-скъпа от жена и деца, защото си осветена с кръвта на хиляди българи.

Хр. Ботев

— Почитта към народните дейци е обич към народа и неговата борба за щастлив човешки живот, тъй като дейците са изразители до голяма степен на тази борба.

Н. Гарев

Тракийския въпрос вчера и днес

От хиляди години насам, тракийския въпрос не е бил разрешен правилно и за дълго време. Беломорието е минавало в ръцете на българи, гърци и турци, от което е страдало само мирното тракийско население.

Защо въпроса за Беломорието и тракийци в миналото не можеше да бъде разрешен окончателно и правилно? Първопричината се крие преди всичко в грабителските стремежи на нацистите и чужди капиталисти, които системно раздухваха националната умраза между народите на Балкана. И в името на великобългарския, турския и гръцки шовинизъм, се надпреварваха кой да заграби все повече нови земи, в които да пласират своите капитали за една нечувана експлоатация на населението. Поради това, враждите и въоръжените конфликти между народите на Балкана нито за момент не са стихвали, а това до голяма степен пречеше и за правилното разрешение на тракийския въпрос.

Днес, обаче, ние живеем в една нова епоха, когато свободните народи погребваха единж за винаги великобългарския шовинизъм и пръгнаха по пътя на международната солидарност. Ние се намираме в искрени и добри отношения с великите демокрации: Съветския Съюз, Америка и Англия, следователно, крайно време е тракийския въпрос да бъде разрешен. Когато говорим за правилното и окончателно разрешение на този въпрос, трябва да се има предвид 3-та от дванадесетте Труманови точки, по външната политика на демократична Америка, която гласи: „Ние няма да признаем никакви териториални промени, в която и да е част на света, освен ако тези промени стават в съгласие с свободно изразената воля на хората, които са засегнати от подобна промяна.“ Ясно е че, въпроса може и трябва да бъде разрешен по мирен начин, като се има предвид, че петстотинте хиляди бежанци—тракийци от Беломорието и цялата Тракия са дълбоко уверени, че на предстоящата мирна конференция ще бъде поставен на преден план и правилното разрешение въпроса на ония, които от години насам влачат нещастния и бежански живот. Ние сме уверени, че бежанците от Тракия ще бъдат правилно разбрани и се направи всичко възможно за тяхното възвръщане по родните им места.

„Тракийска дума“

Към организиране на тракийската младеж

В днешната велика борба между Тракобесието и прогреса, голям дял се пада на младежта. Тракийската младеж, израствала в неволите на бежанския живот, не е чужда на тая борба; тя е давала скъпи жертви за извоюване на народната свобода от 1-и септември. Дълг се налага да я обхванем и чрез нея проведем културно-просветната работа в нашите организации. Нека не се забравя, че една част, особено между учениците, в последните години, бе подложена на насилствено фашизиране и отклонена от нейното правилно развитие. Без да се изпада в крайности, нека и тя бъде приобщена и възпитана в духа на сближение между народите и разобличаване на великобългарския шовинизъм. По този път ние ще проведем най-правилно културно-просветната дейност сред Тракийската емиграция, обхващащи и младежта.

Тракийка от Ст.-Загора

Панаирци на поста си те благодарят на ОФ

Ние, жителите на кв. „Панаирски“—Циганската махала, се радваме и искрено благодарим на Отечествонофронтговската власт, на общинската власт, в лицето на кмета за направата на шосето, което свързва калния ни квартал с града.

По инициативата на общинския съветник Борис Салабашев, от БЗНС и Работническата партия от квартала, с помощта на общината е започнато нивелацията на ул. „Генерал Колев“ и направата на мост, за който е направен насип от хиляди кубика пръст.

Много празници бяха обявени за трудови дни, на които „панаирци“ проявиха готовност и добро гражданско съзнание за колективна и общополезна работа.

Заема на свободата реализирахме напълно и бихме всички квартали по отделно.

Ние, панаирци сме на поста си.

А. Загорски

Спомени от миналото

ИЗ ЖИВОТА НА ТРАКИЙЦИ

Стария наш сънародник Д. Сексенов от с. Доганхисар—Дедеагачко, бе така добър да ни разкаже спомени от бежанския и нерадостен живот на тракийци.

—В междусъюзническата война през 1913 год., започна той, Турция наруши Лондонската конференция и навлезе в източна и част от западна Тракия, като по пътя си разюздания башибозук плячкосваше и безмилостно избиваше мирното тракийско население.

Една част от тракийци тогава намериха приют в родните балкани и от високите върхове на Чапелка, с свити сърдца следяха грабителските шайки, чиито тъмни сянки се очертаваха край огнените езици на горящите селца.

Беше юли месец, на Дедеагачко-то пристанище пристигна първия гръцки параход, който стовари редовна гръцка войска. Официалното гръцко правителство по това време издаде манифест към тракийското

население, с който подканваше укрилите се да се върнат по родните си села, по домовете си, и че властта им гарантира живота и свободата. Мнозина не, а една голяма част от тракийци се подлъгаха, завърнаха се и още на втория ден бяха предадени на турския башибозук в Дедеагач, които последните подкараха нататък към Мала Азия и анадола. Мъже и жени, невръстни деца протестираха срещу това коварно предателство от страна на гърците, но никой не ги чу.

Като защитник на населението се яви тогава Руси Славов и войводата Маджаров. С помощта на своите чети, след героична борба, най-сетне турците бяха отбити и по-голяма част от нещастните тракийци бяха освободени и спасени, като от 18-20 хил. души жени, мъже и деца, се спасиха само 10-12 хил. души. Останалите бяха безмилостно избити в Фере, Армаганската долина и при преминаването на реката Арда. Известна част от жените и децата при отстъплението си турците—башибуци отведоха с себе си, като робби и в последствие се оказа, че те са ги продавали, като жива стока в харемите на мюсюлманската държава.

Особено печална беше картината при минаването на р. Арда и Армаганската долина, където един месец след това черните картали виеха над труповете на хилядите избити пеленачета, жени и мъже. Десетина дни, оставените живи мънички дечица, с просълзени очи, непрестанно са викали своите родители, пискливите им гласчета са огласили долината, а водите на р. Арда са ги отвлечали надолу по течението, като последен привет на тяхната многоизстрада родина.

Нерадостен е нашия живот, а целия ни житейски път е оросен само с сълзи, добави той.

Ст. Кирев

Когато фактите говорят и Боговете мълчат

Отечествонофронтците в Хасково и околията му, на 18 ноември нанесоха последния удар на реакцията и фашизма у нас.

Резултатите говорят за това.

Хасково, с избиратели 22,783, от тях гласували 18,168, от които за Отечествония фронт 16,545 — 90%.

Селата от Хасковска околия, с избиратели 44,106, от тях гласували 35,228, от които за Отечествония фронт 32,133 — 92%.

ТРАКИЙЦИ, ЧЕТЕТЕ И РАЗПРОСТРАНЯВАЙТЕ ВАШИЯ ВЕСТНИК!

ХРОНИКА

Експлоатацията на каменовъглена та мина при Смолян започна. Мината ще снабдява с въглища целия Смолянски край.

Министерството на Народното Просвещение съобщава, че има две вакантни места за учителки в детските градини—Харманли.

Помощната организация—Хасково е раздава дърва на 28 семейства пострадали от фашисткия режим и Отечествоната война.

Годишния абонамент за вестника е 250 лв. Сумите се изпращат на адрес: Тракийска организация, за в. „Тракийска дума“—Хасково.

ПРАВОСЪДИЕТО в борба с фашизма

Правосъдието е съвокупността от така наречените съдебни места и лица, т. е. ония органи на държавата, на които принадлежи правото и дълг да упражняват съдебната власт на последната. Следователно, между правосъдието и държавата има двойна обусловеност: първо, че само по себе си то е една държавна институция и второ, че на него е възложено да упражнява една от трите основни власти на държавата, а именно съдебната власт.

Но държавата не е нещо неизменно. В процеса на общественото развитие, което се извършва по силата на естествени, економически и исторически закони, тя е подхвърлена на промени, етапите на които са известни в историята. Но щом като правосъдието е орган и функция на държавата, естествено с изменението на последната също така и то се изменява. Следователно, ето защо станалата на 9 септември 1944 г. промяна на нашата държава, която от фашистка се превърна в народна отечественофронтовска, даде своя отпечатък и върху правосъдието.

Фашизмът не е едно случайно явление. Той се появи на историческата сцена след първата световна война, когато в процеса на обществените борби, които до тогава се развиваха на почвата на закона и народния суверенитет, т. е. по принципите на демокрацията, трудовите маси на народа (работниците, селяните и трудовата интелигенция) се готвеха да вземат властта и да отстранят от управлението на държавата реакционната буржуазия. Тогава последната се съюзи с всички проидохи, нехранимайковци и декласирани типове, без политическо възпитание и без личен и обществен морал, но жадни за власт и готови на всички беззакония и престъпления, и с тяхна помощ задържа властта или пък я завладя там, гдето беше я вече изпуснала, както в България, като измести борбата на друга почва, изключвайки нейната легалност и съпвайки правата и свободите на народа.

Създаде се по този начин и завладял държавната власт, фашизмът, за да се закрепил, неминуемо трябваше да смаже силите на народа, които го минираха, както и да създаде един „нов ред“ на силата и насилията в света, чрез установяване на гегемонията на фашистките държави. И действително той се опита да разреши тия две огромни задачи, чрез вътрешни пертурбации на завладяните от него страни и чрез втората световна война, но опитът му, който коштува разорението на почти цяла Европа и

много милиони жертви на народите от целия свят, излезе несполучлив, въпреки всички беззакония и въпреки проявената жестокост, която няма равна на себе си в историята.

Сега, след победата над фашистка Германия и нейните съюзници, социалистическа Русия и великите демокрации Америка и Англия се нагърбиха да уредят световния мир. Но за да бъде сигурен и траен мирът, те искат пълното унищожение на фашизма в покорените от него страни, каквато беше и България.

Ето защо, по силата на сключения договор за примирие с великите съюзници България е поела международно задължение за унищожението на фашизма. Но независимо от това, сам българският народ, който от 9 септември е господар в своята държава и който, в борбата с фашизма до тая велика за него историческа дата, понесе нечувани страдания и даде неизброими скъпи жертви, по собствена воля и по свое разбиране си постави като първа задача унищожението на фашизма. В това отношение България даде пример на всички останали страни, като първа създаде Народен съд за наказанието на фашистките престъпници. И действително у нас Народният съд изпълни своята мисия: той въздаде заслуженото наказание на престъпниците и възмездие на целия, потресен от възмущение поради престъпленията им, българският народ. Но с това задачата още не е окончателно разрешена. Фашизмът не е още напълно унищожен. Той има своята база в економиката на нашата страна и се проявява подмолно на почвата на саботажна, черната борса и спекулата, а тук-там и в нелегална политическа дейност.

Българската народна държава, обаче, днес има средствата и възможността да се справи окончателно с тая черна обществена проказа на почвата на закона. Тя има и своите органи, чрез които ще стори това. Тия органи са родното правосъдие и милицията. В това отношение **особенно важна е ролята на правосъдието**, чрез огромното въздействие на налаганите от него, въз основа на закона, наказания, както върху самия наказан, така и върху всички останали, които биха желали да вършат подобна фашистка дейност. Ние сме твърдо уверени, че българското правосъдие ще изпълни, както и изпълнява, с готовност своя дълг пред българския народ, като чрез блестящото оръжие, което народът му е поверил — закона, защитава неговите права и ин-

ЕГЕЙСКА ТРАКИЯ И ГРЪЦКИЯ МОНАРХИЗЪМ

Ето какво ни разказва завърналата се преди няколко дни прокудения българин от гръцките монархисти в гр. Дедеагач — Златан Славов.

— Докато властта беше в ръцете на „ЕАМ“, всички българи и арменци живеехме спокойно, работихме и се чувствавахме равноправни с гръцкото население. Но, през месец февруари т. г. „Елас“, въоръжената сила на гръцката комунистическа партия, състояща се от партизани и народни борци, които взеха най-активно участие в борбата срещу немското нашествие на Балканите, предадоха оръжието си на монархистите. След тази дата за всички прогресивни хора на Гърция, включително и партизаните, настъпиха дни на нечуван терор. Всички бяхме натикани по затворите и подложени на инквизиции. Между нас, в затвора, бяха кмета на гр. Дедеагач, такъв след 9 септември — Христо Константинидис и околийският управител — д-р Мадемжиолу, които оставих в затвора. Преди месец ме освободиха, като чужд поданик. След два дни от освобождението ми, два души гръцки офицери и един чужд, обискираха къщата ми и взеха последните ми спестени пари, които имах от продадения впрегателен добитък, а мен подкараха с себе си към източната гара (френската), където ме качиха на един танк и завързаха за горната част на танка. Колко часа ме разкарваха по улиците на града не помня, но зная само това, че гръците се тълпяха след танка и викаха — „Смърт на този българин!“ От страх дядо ми, който е роден и отрастнал там, се

побоя и умря. Помина се и малкото ми дете от глад и мизерия. След тази малка манифестация, монархистите ме подканиха веднага да тръгна към границата за България, вероятно по пътя да ме очистят. Жена ми се досети и настояваше да върви до край с мене...

Когато бях в затвора, случайно у нас попадна гръцки вестник с ликът на българина Вакрил Янев, когото познавам. С помощта на другаря гърк по участ, прочетох неговата статия, в която описваше, че той — Вакрил Янев, е голям привърженик на Ал. Стамболийски, чийто ревностни последователи днес са преследвани от Отечественния фронт в България. „Всички по-събудени земеделци, пише той, са интернирани в специални концлагери и поставени под варварски режим. Неможе те си представи, пише той, какво безредие царува в моята страна, където живота, имота и честта на истинските демократи е застрашен“. Отначало се поуплаших и желанието ми да се върна, като чели се изпари. Дни и нощи не спях, а мислих и кроих план, как и по какъв начин да се отскубна от кървавите лапи на фанатизираните гръцки шовинисти. От прочетените редове написани от българина В. Янев, главата ми се замая, зави ми се свят. Сега съм обаче, щастлив, че това е било нагла лъжа и че в моята страна всички са свободни и се радват на един културен подем и мирно творчество. Само оня, който не е изпитал кървавия терор на шовинизираните гръцки монархисти, само ония, които не са сърбали от попарата на мракобесието и фашизма, не могат да ценят свободата и независимостта на своята родина.

Стаю Кирев

Гръцката „демокрация“

Прекаралният дълго време в Гърция Английски Майор Уйл пише:

„... За да се установи мир в Гърция ще трябва да бъдат освободени от затворите политическите затворници. Сега затворите са препълнени от гръцки патриоти. Налага се следното осветление: докато затворите в България и Румъния са пълни с фашисти и с най-лошите елементи на обществото, в същото време затворите в Гърция са изпълнени с най-прогресивните елементи, с най-добрите представители на обществения живот, с хора от съпротивителното им движение, които водеха борбата против германците“.

тереси и като по тоя начин спомогни да се осигури неговото правилно историческо развитие по пътя на прогреса към едно светло и щастливо бъдеще.

Гр. Даскалов
прокурор при обл. съд

ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕН ЗЛАТАРОВ ЛИСТ

По случай девет години от смъртта на големия хасковски гражданин и народен трибун професор АСЕН ЗЛАТАРОВ (22. XII. 1936 г.), Областната инспекция на информацията и изкуствата — гр. Хасково, подготвя издаването на ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕН ЗЛАТАРОВ ЛИСТ. Поканват се културните дейци от Хасково и съседните околии да представят материалите си най-късно до 10 декември в инспекцията, (горния етаж на Б. Н. Банка)

ТРАКИЙЦИТЕ ОТ С. ГОРНО-ВОЙВОДИНО благодарят на ОФ

Преселниците тракийци от с. Горно Войводино — Хасковско, изказват своята искрена благодарност за грижите, които ОФ власт полага за тях.

Велика Диновска

ДРУГАРСКО СЪРДЦЕ

Така сърдечно и тържествено ги изпратиха другарите, че хората помислиха, че е някакъв митинг. Със себе си отнесоха много, много поздравни на хайдушкия Балкан, на студените извори, на стволестите горди исполни, а Монката не пропусна да има поръча да ношуват в бункера — старото им любимо гнездо. Само Кина беше закъсняла. Тя ги настигна запъхтяна, подаде на Вена букет цветя и сълзите ѝ спряха на очите. Тя прашаше цветя на Ради-другарят ѝ, когото убиха в неравна борба.

Лицето на Вена грееше от радост, че отива там — при най-хубавите си спомени. Но Павел беше по-особен. Той винаги умееше да прикрива радостта си. Защото за първи път тя го беше видяла да се рдва само, когато дойде свободата.

Едва днес се сбъдна това им желание — да тръгнат за там, където цяла година бяха живяли като партизани. Защото живота след 9 септемврий ги беше много ангажирал, дори разпиля. И Вена едва в последните ѝ дни се видя с своя любим другар.

— Аз мислех само за тебе, — му се изповяда чисто другарски тя, когато той седна до нея.

— Че ти се превърза към мене още от братския ни другарски живот в Балкана, това го зная другарко, но сега е друго .... Виж ... по земята не ходиме само ние.... И тук се иска борба — постави пак на политическа основа темата на разговора другарът ѝ.

— Значи не е достатъчно това? Борбал ... Но стига! — рече да го упрекне тя и спре разговора.

— Разбрах!... — твърдо ѝ рече той, като надникна в очите ѝ, от които се стичаха сълзи. Вена за пръв път го чу да разреши лично за себе си един интимен въпрос и тя се успокои, защото го познаваше много добре.

Погали я тогава героят, който не знаеше дори как се гали любимата жена, защото толкова суров и бурен е бил неговия живот и дълго, дълго ѝ говори след като разбра, че душата на неговата другарка се възкреси.

Павел обичаше Вена повече от всеки друг, но като другарка или нещо повече, това той все още не можеше да открие, тъй като съвместния им продължителен живот в Балкана като партизани, ги бе сблизил тъй, че да се чувствуват само братя и сестри: Той беше съградил бункер в сърцето си, беше го покрил с мъх и шума за нея. Той я криеше така съкровено в желаяните си гърди, следеше я с очите си,

които излъчваха огън разтапящ ледовете, стопяващ стоманените барикади. Пазяше я с оръжие в ръка и сега дори, тъй като животът за него беше все още сражение и едва сега започваше борбата в човешките зли истинки.

Опиянени двамата от красивите картини на чудния Балкан, все същ и след толкова жестоки битки, те не забелязаха кога стигнаха до входа на тяхното вярно и обично убежище — тук където дните бяха нощи, а нощите дни. В началото Павел усети неудобството да влезе вътре, защото беше задушно, но Вена го хвана за ръката и поведе бързо. Тя седна в ъгъла на бункера — там където някога спеше, застави го да седне до нея и почна да милва косите му.

Не бе сякаш нужно в тоя момент да говорят, защото в мълчанието на Балкана се криеше тяхната победа. Бяха уморени и двамата. Първо отпадна ръката на Вена и тя заспа,